

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem * Monošter, 4. januarja 2024 - Leto 34, št. 1



stran 2

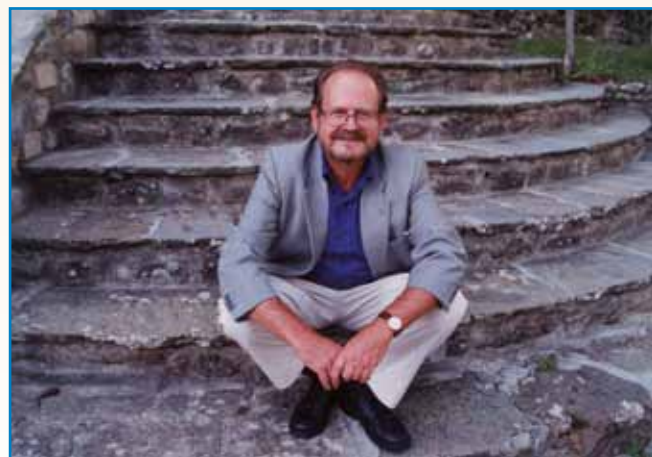
PREDSTAVNIKI PORABSKIH SLOVENCEV PREJELI SLOVENSKA ODLIKOVANJA



OD NOVINARSTVA V TIŠLARIJO IN TURIZEM
stran 3



SAMO AJ ZDRAVJE MAM
stran 8



PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ
stran 9

PREDSTAVNIKI PORABSKIH SLOVENCEV PREJELI SLOVENSKA ODLIKOVANJA

21. decembra je na posebni slovesnosti ob dnevu samostojnosti in enotnosti predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar vročila odlikovanja Republike Slovenije.

19 zaslužnih posameznikov in posameznikov, organizacij, skupin in ustanov je prejelo zlati red za zasluge, častni znak svobode, srebrni red

in narodne identitete Slovencev na Madžarskem ter prizadevanja za vsestranski razvoj in napredek Porabja.

Prvi, ki je odlikovanje prevzel, predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec, »je gonilna sila mnogih pobud, ki ohranjajo samobitnost in utrjujejo narodno zavest

predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovacs, »ki jo odlikujeta porabska srčnost in delavnost, okrepljeni s sodobno, zeleno miselnostjo, o kateri pričajo ambiciozni projekti, ki krepijo gospodarske temelje in samozavest slovenske narodne skupnosti na Madžarskem. Med drugim ima posebne zasluge za vzpostavitev Slovenske vzorčne kmetije na Gornjem Seniku«.

Po prejemu medalje je Andrea Kovacs izpostavila, da je odlikovanje nagrada za njeno dosedanje delo, obenem pa spodbuda matične domovine za naprej. »Delo opravljam s ciljem, da mladi ostanejo v Porabju in da to območje postane bolj priljubljeno med njimi, da se okrepijo možnosti, da bomo še naprej uspešno delali pri ohranjanju jezika, kulture in identitete,« je dejala.

Predsednica zveze je v zahvalnem nagovoru izpostavila še pomoč sodelavcev in podporo družine, brez

venščine na osnovni, srednješolski in visokošolski ravni ter je ena od tistih izjemnih osebnosti, katerih predanost poslanstvu kot neusahljivi vir navdiha povezuje ljudi ter v njih spodbuja ponos na svoje poreklo in narodno identiteto.

Zagovornica je izpostavila svoje pomočnike, družino, ki jo velikokrat pogreša, ko dela za dobrobit porabskih Slovencev, v prvi vrsti pa je hvaležna staršem, ki so jo vzgajali za dobro Slovenko.

Za zasluge za neprecenljivi prispevek pri ohranjanju slovenskega jezika, kulture in narodne identitete porabskih Slovencev ter k utrjevanju njihovih vezi z matično domovino je medaljo za zasluge prejela tudi nekdanja generalna konzulka v Monoštru Metka Lajnšček.

Metka Lajnšček je glede na utemeljitev odlikovanja v vlogi generalne konzulke v Monoštru delovala kot ena najodličnejših predstavnic Republike Slovenije na predstavništvih v zamejstvu. Predano je pomagala porabskim Slovencem pri ohranjanju maternega jezika, kulturne dediščine in narodne identitete. Posebno pozornost je namenjala mladim pripadnikom narodnosti, da bi spoznavali raznoliko dediščino porabskih Slovencev, lepoto jezika ter kulturne in naravne znamenitosti Slovenije.

Nekdanja generalna konzulka v Monoštru je hvaležna vsem svojim nekdanjim in trenutnim sodelavcem, bila pa je predvsem vesela, da se je Republika Slovenija poklonila porabskim Slovencem in podelila odlikovanja trem voditeljem porabske slovenske skupnosti za njihovo neumorno in predano delo za obstoj in razvoj Slovenskega Porabja. »Pravim, da je čudež, da je ta najmanjša zamejska skupnost preživela viharje zgodovine in obstala, predvsem zaradi trdoživosti in močne narodne zavesti. Tudi na zadnjem popisu je pokazala, da so porabske korenine še močne,« je po prejetju medalje dejala Metka Lajnšček.

nvn



Odlikovanci s sorodniki in sodelavci

za zasluge, red za zasluge in medaljo za zasluge. V slavnostnem govoru ob podelitvi odlikovanj je predsednica dejala, da so prejemnice in prejemniki s svojim življenjskim delom in pomembnimi dosežki zaznamovali družbo ter pustili neizbrisni pečat v življenju ljudi v Sloveniji, zamejstvu in drugje v tujini. Odlikovankam in odlikovancem se je zahvalila za vse dobro, kar so dosegli v družbi in si zaželela, da bi bili njihovi uspehi vzor in spodbuda – še posebno mladim – za soustvarjanje še boljše, bolj povezane skupnosti.

Med prejemniki so bili tudi predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovacs, predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss in prejšnja generalna konzulka v Monoštru Metka Lajnšček.

Predstavniki porabskih Slovencev so medaljo za zasluge prejeli za izjemne zasluge na področju ohranjanja slovenskega jezika, kulture

porabskih Slovencev, negujejo njihovo izročilo ter krepijo prepoznavnost in povezanost Porabja s Slovenijo. Karel Holec je zanesenjak, ki ljubi slovensko Porabje in tam živečo slovensko narodno skupnost, ki ji pripada. Takšna ljubezen je neusahljiv vir zamisli, ki povezujejo, navdihujejo in očarajo,« smo slišali v utemeljitvi.

Ob prevzemu odlikovanja je Holec dejal, da delati in se truditi za Porabje in za porabske Slovence nikoli ni bilo težko. »Z veseljem si prizadevam za cilje naše skupnosti, po svojih najboljših močeh se trudim, da bi porabske slovenske vrednote prenašal na mlajše generacije. V petih letih sem petindvajsetkratkrat osvojil vrh Triglava, tudi zato smem s ponosom reči, da sem pravi Slovenec, pravi porabski Slovenec. Ob koncu nagovora se je predsednici za odlikovanje zahvalil tudi v porabsčini: »Gospa predsednica, Baug Vam plati za medaljo, Baug naj živi vse Slovence!«

Druga porabska odlikovanka je



Porabski predstavniki so prejeli medaljo za zasluge

katerih ne bi mogla biti uspešna. Medaljo za zasluge je prejela tudi zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss, zavedna porabska Slovenska, ki posebno skrb namenja položaju dvojezičnega šolstva in učenju slo-

Elizabeta Markovič Toplak iz Dobrovnika

Od novinarstva v tišlarijo in turizem

Z Elizabeto Markovič Toplak iz Dobrovnika, stero vsi bole, že od detečih let, poznajo kak Erži, sva se pogučavale v Dobrovniških goricah, vej pa se je ona konec preminaučoga leta

»Oča Ernest je biu škonik na domanji, dobrovniški šauli, mati Terezija pa je bila bautoškinja v firmi Mercator. Mam ške starejšo sestro Zito, stera je v fabriki Mura delala. Doma

končala smer za ekonomsko-komercialnoga tehnika: »Po tistom sam šla študerat v Maribor na pedagoško fakulteto, madžarščino in sociologijo. Čiglij sam stejla študerati ekonomijo, mi je nej žau, vej pa mi je sociologija dala dosta takšoga znanja, stero mi v žitki zdaj prav pride. Študij vogrsko-ga gezika pa me je pripelo do službe na televiziji, v lendavskom studioni pri uredništvu oddaje Hidak-Mostovi.«

Dobro se ške spaumni, ka je, gda je ške kak študentka delala prvi prispevek za televizijo, nej mogla spati dva dni: »Redno sam se na televiziji zaposlila leta 2001. Delala sam vse teme, od sociale, zdravstva, prometa in tak tadale, tudi narodnostno tematiko. Te pa je na žalost tak prišlo, ka sam zavolo betega, steroga mi je prineso klejšč, mogla

niško. In te sam se odlaučila, ka napravim en nauvi stopaj, tak ka mi je zdaj baukse gé, čiglij je nej enostavno, vej pa je tudi tau skor 24-vörno delo, samo ka si sama kak svoja še-

sta oba sina, mlajši zdaj odi v deveti razred, flajsniva. Oba sam navčila tudi kūjati, prati, peglati, pucati, tak ka znata preživeteti.«

V domanji velki garaži



Erži Markovič Toplak

začnila s turizmom spravlati. Tü že več kak stau let stogi en počitniški ram, steroga je njena držina kúpila in prenovila pa njemi dala ménje Clavis: »Zadnje leto sam se dosta s tem spravljala, ka je té ram zdaj takši, ka smo leko začnili v njem sprejemati prve goste. Mamo rejsan en takši lejpi pogled na Panonsko mordje, vidimo pa vse ta do Zagreba. Ram smo obnauvili tak, ka je ostala lesena konstrukcija sten in stropov, ovak pa smo za izolacijo znautra ponūcali trstiko, za omet pa glino pomēšano s slamo. Podi so rastovi, tudi postele in pohištvo so napravleni iz lesa, vej pa je lejs tudi moja lūbezen.« Rajska vrata se zové njena firma in če jo gorziškete na interneti, te vidli, ka je té počitniški ram, steri ma dve spalnici, rejsan trnok fajn vrejdvzeti: »Morem ške cujdati, ka Clavis v latinskem geziki pomeni klūč. Naše glavne dveri so trnok stare in se odperajo z enim takšim velkim klūčom.« Erži je gorrasla v vogrski držini, tak ka so se doma furt pogučavali v vogrskom geziki:

smo živeli vkūper s staro materjo in očom. Drūga babica je na drūgom kraji vesnice živela. In tü sam ges zdaj, na njenom dvauri, s svojo držino ram zazidala. V glavnom smo v našoj držini furt vogrski gučali, tak ka sam se ges slovenski gezik navčila v vrtci. Od 18 dece sta bila samo dva Slovence. Njiva sta se dobro navčila vogrski, mi drūgi pa slovenski.«

Spomini na mlāšeča lejta so trnok lejpi: »Bilau nas je dosta dece pa smo se dosta družili. Vsi smo odili k gasilcom, vsi smo plesali pri folklori, v glavnom nam je bilau furt fajn. Trnok mi je žau, ka toga gnesden mladi nemajo več, vej pa živejo v virtualnom sveti,« pravi sogovornica, stera je po zgotovljeni osnovni šauli šla na lendavsko srednjo šaulo, gé je



Vogrška in slovenska predsednica rosaga sta sedeli na njeni staucaj.

novinarsko delo tanjati. Leta 2015 sam šla na bolniško pa dobra pau leta sam nej mogla nika delati, tudi auto sam nej mogla voziti. Te sledkar sam delala štiri vöre na den, samo v novinarstvu tau nejde, tau je skor 24-vörno delo, tak ka sam večkrat mogla titi na bol-



Držina Markovič

fica leko zdaj delo bole vōvtalam in vmejs počivam.«

Na njenoj nauvoj poklicnoj pa uti ji dosta pomaga tudi njena držina, mauž Leonardo Markovič, Prlek, steri je nej dugo toga nazaj grato predsednik pomurskih gasilcov, tak ka mo njega ške tudi gnauk v kratkom predstavili, pa sina, Vito in Beno. Moža je v cajti srednje šaule spoznala v Super Li-ji (tak se je zvau disko v Moteli Čarda pri Martjancaj): »Gda sam ga zaglednola, sam si pravla, ka de on moj, tak ka je bila lūbezen na prvi pogled. Čiglij je istina gé, ka je pau leta nej znau, kak mi je ime, vej pa ménje Erži v Prlekiji ne poznajo.« Trdoga Prleka je vseeno prepričala, ka se je preselo v Dobrovnik, gé pa ške najprej po prleško guči, vogrski pa tudi dosta razmej: »Oba sina z menov vogrski gučita, z njim po prleško, slovenski pa tudi znata,« povej v smeji sogovornica. Starejši sin Vito je lani zgotovo srednjo šaulo in se je zaposlo v očovi firmi Gasima, stera se spravla s serviseranjem gasilskih aparatov: »Moram prajti, ka

gnesden ne serviserajo več samo gasilskih aparatov, v njoj je svoje mesto najšla tudi Erži, stera, kak sam že napisala, trnok rada lejs ma, pa se spravla ške z enim delom, tau pa je prenavlanje staroga stilskega pohištva. Nej dugo toga nazaj sta v Dobrovniki bili na obiski slovenska in vogrska predsednica pa sta sidele na njeni staucaj: »Tau je že moja stara lūbezen, stera je furt bole rasla. Moj stari oča je biu tišlar pa doma smo meli dosta pohištva, steroga je on napravo. Tudi pradejdek je biu tišlar. Zdaj, ka sam se bole posvetila sebi, sam ške telko bole spoznala, ka sam ges trnok fejest povezana z lesom. Dostakrat brūsim pa sam cejla zamazana in se te pitan, Erži, ka bi rajši zdaj v roki držala, mikrofon ali brusilnik. Pa je odgovor tau slednje.« Pri žmetni delaj, sploy zdigavanji, ji pomagajo njeni trge pojdje, sama pa dosta cajta prežive na interneti, vej pa išče staro pohištvo. Toga v Sloveniji nega več za dobiti, ga pa najde na Vogrskom.

Silva Eöry

PREKMURJE

Lek

V Lendavi so konec preminaučoga leta položili temeljni kamen in s tem simbolično začnili novo investicijo. Farmaceutska firma Lek, stera je v lasti švicarske firme Sandoz, de do leta 2026 napravila viskotehnoški center za proizvodnjo podobnih bioloških vrstev. Rekordna, skor 400 milijonov merkanarskih dolarov žmetna naložba de v Prekmurji prinesla tudi 300 nauvih delovnih mest.

Na slavje, stero je bilau v šatori na mesti, gé do na 42 gezero kvadratnih metraj postavili tri nauve zidine, je prišlo tudi dosta eričnih lidi. Pauleg pomurskih županov in poslancov, gospodarstvenikov in lokalnih politikov, so bili med viskimi gosti ške: veleposlanica Švicarske federacije v Sloveniji Gabriele Schreier, slovenski minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han, predsednik uprave Sandoza Richard Saynor, globalni vodja Sandozovih tehničnih dejavnosti dr. Glenn A. Gerecke in predsednik slovenske vlade Robert Golob, steri je ob toj priliki pravo, ka je hvaležen Sandozi, ka je »prepozno Slovenijo kak fontoški rosag, v sterom de zido svojo prihodnost.« Golob je ške cujdau, ka je na področji bio farmacije Slovenija že gratala mala Švica. Predsednik uprave Sandoza Richard Saynor pa je povedo, ka naložba v Lendavi »temelji na močni tradiciji Leka v Sloveniji in krepi razvojni potencial pomurske regije.«

Tau veliko investicijo je s penezi podprla tudi slovenska vlada. S firmo Lek je že lani na sprtoletje podpisala memorandum, s sterim pauleg strokovne podpore rosag k toj naložbi ške cujda okauli 55 milijonov evrov. Firma Lek pa je že začnla iskati lidi, steri do zaposleni v nauvom lendavskom centri. Vküper z mariborsko univerzo škejo vzpostaviti kompetenčni center, pauleg toga pa bili radi, če bi se v tom varaši vzpostavo tudi študij farmacije.

Silva Eöry

PREDSTAVITEV KULTURE IN UMETNOSTI NARODNOSTI

Decembra so se v Budimpešti kar vrstile prireditve, s katerimi so organizatorji zaznamovali 30. obletnico podpisa prvega manjšinskega zakona v demokratični Madžarski. Osrednji dogodki so bili okrogla miza z udeležbo članov t.i. Manjšinske okrogle mize iz leta 1993, sledeča narodnost-

opozoril na pomen manjšinskega zakona pri zagotavljanju samoupravljanja in kulturne avtonomije narodnosti na Madžarskem. Takratna Manjšinska okrogla miza naj bi uspela uskladiti raznolike težnje vseh skupnosti, zakon pa je postal podlaga tudi za dvostranske manjšinske spo-

domovine in iskanja korenin »postal Bolgar«, grški zgodovinar Jorgos Dzindzis pa je pojasnil, kako je obravnavana »manjšinska ustava« vplivala na domačo grško skupnost. Poljski pesnik Konrad Sutarski je veliko govoril o pomembni vlogi Madžarske in Poljske v današnjem času, glavni urednik nemškega tednika Neue Zeitung János Schuth pa je spregovoril o književnem in likovnem razdelku v svojem časopisu. Armenski pesnik Artin Diramerjan je svoje ljudstvo označil kot »tipičen narod v diaspori«, sožitje domačih narodnosti pa kot »čudovito pletenino«.

Rome je zastopala umetnostna zgodovinarka Barbara Bódi in prebrala nekaj ugotovitev iz svoje doktorske disertacije o sodobni romski umetnosti, srbski član nekdanje Manjšinske okrogle mize Pero Lastić pa je podal več zanimivih utrinkov iz zgodovine lastne družine. Slovaški pesnik in fotograf Imre Fuhl je prebral svoj esejistični prikaz položaja sodobne slovaške književnosti na Madžarskem, ukrajinska urednica televizijskih oddaj Rondó Nikolett Olasz-Hartyányi pa je poudarila, da jo je po vsej njeni izobraževalni in poklicni poti spremljal obravnavani manjšinski zakon. Avtor tega zapisa sem prebral svoje premišljevanje o iskanju lastne identitete in pripadnosti slovenski narodnostni skupnosti ter izpostavil možnost in nujnost sprejemanja dvojne navezanosti.

Na okrogli mizi je sodeloval tudi urednik literarno-kulturne revije Napút György Szondi, ki bo vse referate objavil na spletni strani periodike. Glavni organizatorji obeh dogodkov so bili sodelavci Bolgarskega kulturnega foruma, ki si želijo, da bi podobna srečanja postala tradicionalna.

-dm-

Pripovedovanje, petje in kramljanje

Od jeseni do pomladi, ko na polju ni bilo dela, so se ljudje zbirali po hišah ter ob pripovedovanju zgodb, petju in kramljanju pletli slamnate kite. Z zbiranjem en dan pri eni, en dan pri drugi hiši so varčevali z dragoceno razsvetljavo ter monotono delo spremenili v družaben dogodek. Z obiskovanjem zdaj ene zdaj druge hiše so se širile tudi novice in zgodbe. (Povzeto po knjigi Zgodba o slamnikih na Domžalskem, avtorice Saša Roškar)

O začetku slamnikarstva na Domžalskem pripovedujeta dve zgodbi; in sicer, da je znanje izdelovanja slamnikov prišlo iz Italije in da ga je po lokalni legendi uvedel berač iz Firenc. Domačini so mu dovolili, da je prenočil na neki domačiji, v zahvalo pa je tamkajšnjega fanta naučil spretnosti izdelovanja predmetov iz slame. V 18. stoletju je bilo slamnikarstvo že razširjena obrt in pomembna pridobitna dejavnost. Danes je slamnikarstvo na Domžalskem vpisano v register nesnovne kulturne dediščine, ki ga vodi ministrstvo za kulturo. Pri tem je izrednega pomena razumevanje in ohranjanje kulturne dediščine na splošno, kar so njeni neotipljivi oziroma nesnovni elementi. K temu sodijo različna znanja, spretnosti, šege, izročila, tudi družbeni odnosi in različna področja duhovne ustvarjalnosti, ki se prenašajo iz roda v rod.

Kamniškobistriška ravan je bila v preteklosti večinoma posejana z žitom. Kmetje niso gojili žita zaradi slame le za pletenje, ampak predvsem zaradi zrnja in hrane. Vendar so bili Domžalci v preteklosti zelo podjetni in so slamnate bilke skrbno hranili za zimsko pletenje kit, ki so jih kasneje uporabili za izdelavo slamnikov. Ob žetvi so pletice izbrale najprimernejšo slamo za pletenje kit, ki so jih nato prodajale za izdelavo slamnikov. Kita iz pšenične slame se ni začela kar s pletenjem, temveč s pravilno predpripravo: pletice, večinoma ženske, so bilke pože-



Na okrogli mizi narodnostnih pesnikov, pisateljev in znanstvenikov je Slovence zastopal Dušan Mukič. V budimpeštanski galeriji Széphárom so stvaritve narodnostnih umetnikov na ogled do 26. januarja.

na gala in kasnejša podelitev prestižnih priznanj za narodnosti.

V budimpeštanski galeriji Széphárom pa so 7. decembra odprli razstavo šestdesetih sodobnih likovnih stvaritev, ki jih je prispevalo štirideset umetnikov narodnostnega porekla. Likovni kritik dr. Balázs Feledy je o delu z naslovom Szattva 7.0 avtorja Józsefa Gyécseka povedal, da je »zelo silovita, resna, prava sodobna stvaritev«, medtem ko je sliko Avtoportret z mačko avtorice Hajnal Papp označil kot »ironičen svet, ki ima zelo upravičeno mesto na tokratni razstavi«. Oba umetnika sta zastopala slovensko narodnost.

Teden dni kasneje, 14. decembra, je v istih prostorih potekala okrogla miza z naslovom Narodnostna kultura in umetnost na Madžarskem, ki so se je udeležili pisatelji, pesniki in raziskovalci iz kroga domačih narodnosti. Uvodoma je predsednik parlamentarnega odbora za zunanje zadeve Zsolt Németh

razume s sosodnjimi državami. »Dokazano je, da ni nemogoče biti zvest državljan Madžarske in hkrati zaveden pripadnik neke narodnostne skupnosti,« je svoje misli sklenil madžarski politik.

Pozdravne besede varuhinje narodnostnih pravic Erzsébet Sándor Szalay je tolmačil njen sodelavec Tamás Török. Narodnostne pravice je označila kot poseben segment v pravnem sistemu, ki nalogo varovanja skupnosti zaupa državi. Po njenih besedah so individualne in kolektivne narodnostne pravice temeljne pravice, ki vsebujejo pravico do drugačnosti. 7. julija 1993 je madžarski parlament po dolgotrajnih usklajevanjih manjšinski zakon sprejel s 96,5-odstotno večino in tako potrdil učinkovitost dialoga, smo slišali.

V nadaljevanju so prisotni svoj odnos do lastne narodnosti osvetlili na različne načine. Bolgarski pisatelj in raziskovalec Tošo Dončev je nanizal svoje spomine o tem, kako je prek ljubezni do

Slamnikarski muzej v Domžalah

le ročno, jih povezale v snope, posušile, otrebile, kolenčkale, sortirale po velikosti, namočile in pletle. Pletenje slamnatih kit na najširšem domžalskem, mengeškem in kamniškem ob-



Plakat stalne razstave

močju je bilo kmečko opravilo, ki je v največji meri zaznamovalo zimski čas. Pletla je vsa družina, staro in mlado, čeprav je šlo predvsem za delo žensk. Pletenje kit je ljudem veliko pomenilo tudi zaradi družabnosti, ki jo je vsako tako srečanje pletic in pletičev omogočalo. Šlo je za svojevrsten kulturni dogodek, ki je bil praviloma obogaten s petjem in glasbo, kar je še povečalo radost druženja.

Celo lokalna tradicionalna noša je vključevala slamnate torbe. Medtem pa so slamniki, ki so jih sprva na poljih nosili skoraj izključno kmetje, postali modni kos mestne elite. Slamnikarice so odhajale na delo v tujino od konca 19. stoletja do druge svetovne vojne. Tam so lahko hitro našle zaposlitev in bile dobro plačane. V začetku 20. stoletja je odšla v Ameriko petina prebivalstva domžalske fare. Na podlagi današnjega družbenega pogleda lahko sklepamo, da so se slamnikarice od drugih slovenskih migrantk tistega časa, ki so bile večinoma agrarne delavke, služkinje in gospodinjice, razlikovale v tem, da so bile izučena delovna sila z lastnim

prihodkom. Odhajanje deklet v tujino je bilo v Domžalah sprejeto in odobravano, kar je velika zasluga duhovnika Franca Bernika. V domžalskem muzeju je na ogled veliko fotografij prav na to temo.

V obdobju industrializacije sredi 19. stoletja so v Domžale prišli Tirolci in sudetski Nemci, kjer so usvojili znanje o slamnikarstvu, hkrati pa so se tudi kranjski slamnikarji modernizirali in izdelovali vedno več. Trgovci iz avstrijske Tirolske so domžalske slamnike prodajali po vsej Evropi, kjer so bili cenjeni zaradi kakovosti. Hčerinske tovarne so odprli še na Dunaju, v Budimpešti, Bukarešti, Pragi, Firencah,

pot so našle celo do New Yorka. Temu pa so počasi sledile spremembe v kombinaciji s cenejšo proizvodnjo in s tem povzročile močan upad povpraševanja po domžalskih slamnatih izdelkih. Tovarne so začele propadati,



Orodje v muzeju

prepoznavni slovenski izdelek pa je začel izginjati. Ena sama tovarna je vztrajala celo do leta 2003, a je prav tako zaprla svoja vrata.

Danes je v Domžalah ostala le manjša izdelava slamnikov, večinoma za turistično trgovino. Da pa v kraju slamnata obrt ne bi povsem zamrla, so tamkajšnji prebivalci ustanovili muzej, kjer

so na ogled raznovrstni slamniki zadnjih 300 let. Slamnikarski muzej zbira, hrani, raziskuje in predstavlja javnosti slamnikarsko dediščino. Razstava nas popelje po zgodovini pletenja slamnatih kit in šivanja slam-



Ihanski slamnikarji, revija Dom in svet

nikov v Evropi in predvsem v Domžalah z okolico. V muzeju spoznamo postopek izdelave slamnatih kit in slamnikov ter orodja in pripomočke, ki so jih uporabljali pri tej skoraj pozabljeni obrti. Kot kaže, je muzej veliko bolj zanimiv, kot bi morda pričakovali. Ne gre zgolj za razstavo o izdelovanju slamnikov



z nekaj razstavljenimi vzorci. Ponuja namreč vpogled v slavne pretekle čase mesta Domžale, poleg slamnatih izdelkov je ohranjenih še mnogo fotografij, ki domačine in obiskovalce spominjajo na obdobje, ko je obrt že skoraj izginila, četudi je zagotavljala preživetje mnogim generacijam. V muzeju so organizirani tudi vodenje in celo

pedagoški programi, ki mlajšim obiskovalcem omogočajo, da skozi ilustracije doživijo utrip življenja nekdanjih domžalskih slamnikarjev. Ogledajo si lahko šope slame, slamnate kite in različne slamnike, ki jih lahko

tudi otipajo in pomerijo. Predmeti so povezani z zgodbami, ki jim predstavijo postopke pridobivanja slame, pletenja slamnatih kit in šivanja slamnikov. Nekoč je bilo sicer fotoaparatorov zelo malo, pa še dragi so bili in težko jih je bilo dobiti. Pa vendar so ostale fotografije »starih fotografskih mojstrov« dolgo skrite na podstrešjih ali v kakšnih skrinjah.

Velika čast je posvečena celo domžalskemu grbu, kjer je prav slama vidno izpostavljena. Na grbu občine so upodobljeni trije zlati žitni klasi v modrem grbovem polju, med seboj prepleteni v slamnikarsko kito. S treh strani dna štita rastejo proti sredini tri žitne bilke, kjer se spletajo v slamnato kito vertikalno do glave štita. Krajanom Domžal pa je najpomembnejše, da večšina pletenja kit iz slame in šivanja slamnikov, ki je stoletja zaposlovalo prednike kamniškobistriških polj, ne izgine iz pozabe. S predstavitev te obrti se v domžalskem muzeju ohranja pomembna lokalna kulturna dediščina; in bolj ko si jo bodo prisvojili za lastno, bolj bodo uspešni pri gradnji kulturne identitete za naslednje rodove.

Mojca Polona Vaupotič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Visika je voda

Gda je več vode kak bi moglo biti, te splavnice odprejo pa višesnjo vodau dolapistijo iz Balatona. Tau je nej velka nevola, nevola je te, gda že nega kama bi pištjavali, vodau, gda je fejest dosta deža bilau, gda se je brž topiu snejg. Obratno je tō nej dobro, gda je velka süča, te je pa malo vode, tašoga reda nej samo tau baja, ka je nizki vodostaj, bola tau, ka nega friške vode. Brezi tauga nej samo, ka je menje vode, menje je oksigena, stoječa voda grata, ka je za ribe fejest nej dobro.

Depa kak Balaton pride v železnožupanijske kratke novice? Tak, ka reka Zala, stera nutra v Balaton teče, v Andovci ma izvir, vretino iz Črne mlake. Samo te potok, gda prejk Sole teče, te se še tak zove, ka Sala, gda prejk v županijo Zala pride, tam se zove Zala. Prejšnji keden srejo prejk kanala Sió so začnili vodau dolapiščavati iz Balatona v Donavo. Tau je zato trbelo, ka se je višina vode Balatona 19 centimetrov zdignila. Po zimaj je višina vode v Balatonu maksimalno 110 centimetrov leko, zdaj je 122 centimetrov bila. Dotejga mau so zato nej odprli splavnico, ka nej so znali, kak de se snejg topijo. Če se snejg fejest brž topi, te se v Donavi višina vode tō zdigava, zavolo toga vodau iz Balatona že ne more ta nutra pištjavati. Če bi tašoga reda splavalnice odprli, te bi niže leko poplave nastale. Zdaj, gda so se splavalnice odprle, zdaj se je že od tauga bojati nej trbelo, še tak tō nej, ka v vsikšoj sekundi 15 kubikov vode teče v kanal Sió.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Dan samostojnosti in enotnosti

Dan samostojnosti in enotnosti je v Republiki Sloveniji 26. decembra državni praznik in dela prost dan. To je dan v spomin na razglasitev izidov plebiscita o samostojnosti, ki je potekal 23. decembra 1990, na njem pa je od 93,2 odstotka udeleženi volivcev na vprašanje »Ali naj Slovenija postane samostojna in neodvisna država?« okoli 95 odstotkov odgovorilo pritrdilno. Plebiscit je pomenil začetek osamosvojitve Slovenije. Osrednja državna proslava, ki je tokrat nosila naslov Mostovi svetov, je bila v Gallusovi dvorani Cankarjevega. Slavnostni govornik je bil predsednik vlade Robert Golob. Proslave so se udeležili številni pomembni gostje, med njimi tudi predsednica Slovenije Nataša Pirc Musar.

»Še danes se dobro spomnim, ko smo se v tistih dneh, sicer tudi z malo napetosti in negotovosti, ampak z neizmernim pričakovanjem odpravljali na volišča«, je uvodoma dejal premier Golob in poudaril, da mu je od takrat najbolj ostalo v spominu dvoje: »To je ponos, ker smo vedeli, da smo sestavni del zgodovine, ki se ob rojstvu države piše samo enkrat. In hkrati neizmerno veselje ob enotnosti, ko smo pričakovali referendum, enotnosti, ko smo se odpravljali na volišča, enotnosti, ko smo pred zasloni čakali na rezultate, in enaki enotnosti, ko smo rezultate proslavljali.«

V nadaljevanju govora je izpostavil nekaj navdihujočih zgodb, ki so se spletle v času samostojne Slovenije, nekaj besed pa je namenil tudi zgodbi o kolektivni zmagi, ki jo je lani doživela Slovenija. »O zmagi zaupanja, o zmagi, ko smo s skoraj tričetrtinsko večino dobili zaupanje držav s celega sveta za naše mesto v Varnostnem svetu. O zmagi, ki nikakor ne bi bila možna, če ne bi bili enotni. In to naj nam bo navdih, da moramo takrat, ko želimo doseгти največje kolektivne zmage, za vsako ceno ohraniti enotnost,« je še izpostavil predsednik slovenske vlade.

PISALI SMO PRED 30. LETI

V 1. številki časopisa Porabje, stera je voprišla 13. januara 1994, je pod naslovom Trnova paut Ernest Ružič piso o prvom slovenskom knjižnom dari v Porabji. »Slovenski koledar 1994, Trnova paut Irene Barber in Madžarsko-slovenski frazeološki slovar Franceka Mukiča, so naslovi prvega slovenskega knjižnega daru za porabske Slovence. Eno pomembnejših dejanj Zveze Slovencev, za katero smo se zavzemali minula leta ob pisanju (samo) o koledarju. Za vzor so nam (bile) podobne zbirke med koroškimi Slovenci in Slovenci v Italiji. Tam seveda z desetletno tradicijo in velikim ustvarjalnim zaledjem, z izkušnjami in sposobnostmi, o kakršnih porabski Slovenci lahko le »sanjajo«. Važno je, da se je zgodilo prvič, kajti zdaj bo potrebno nadaljevati,« je prva zapis Ernest Ružič in ške cudau: »Trnova paut je zdaj pred nami; drobna, vendar izjemno pomembna knjižica, najpomembnejši del knjižnega daru. Kajti po dolgem času so zopet objavljene izvirne zgodbe in povesti domače avtorice. Izposodimo si nekaj misli, ki jih je v Spretni besedi zapisal Jože Ternar iz Murske Sobote: »V zgodbah, ki nam jih pripoveduje, nastopajo preprosti »mali« ljudje iz njene rodne pokrajine, vse od krhkega, občutljivega otroštva, prek mladostnega odraščanja, zorenja in formiranja osebnosti, do zrelih, ustvarjalnih in visokih starostnih let, ko se človek s trpko vdanostjo poslavlja od siromašnega življenja. Osebe, o katerih pripoveduje, niso nikakršni junaki, izbrala jih je iz množice resničnih preprostih ljudi, ki jih je vse enako prizadevalo siromaštvo, trdo delo in boj za vsakdanji kruh, samovolja oblastnikov, odrinjenost in zapostavljenost zavoljo pripadnosti majhni narodnostni skupnosti in prebivanje v nepomembnem zakotju dežele.« O frazeološkem slovarju Franceka Mukiča ni kaj novega za reči, o njegovem pomenu smo pisali ob izidu. Zdaj bi bilo pomembno, če bi čim prej izšel obratni, torej Slovensko-madžarski frazeološki slovar. Upajmo, da ga bo avtorju uspelo pripraviti za naslednji knjižni dar.«

ZIMSKO PRPUVEJDANJE. Takšen je biu naslov članka Karčija Holeca, steri je v Števanovcaj gorzisko Ropošino držino ranč te, gda so guščice lõjpali: »Tau je tak,« pravita Kari pa njegva žena Anuška. »Gnesden že človek sploy težko žive. Mlejko je drago, krõj je dragi, vse je drago. Mladi že tau pravijo, ka je nej vrejdnò krave držati. Petnajset forintov plačajo nam za mlejko, v bauta pa za štirideset forintov odavajo. Zdaj te kak leko živé taši, steri vse tjõjpiti mora. Srečo, ka mi zato masau, mlejko mamò pa na njivaj

tü dosta vse prpauvamo. Pa eštje etak moramo šparali.« »Prvin nejsmo etak lõjpali, kak zdaj,« pravijo Anuška. »Davet, daset nas je vtjõpprišlo pa gnauk k ednuma, gnauk k drugoma smo šli guščice lõjpat. Istino, ka te več guščic bilau, kak zdaj. Bilau pri nas tü tak, ka petdeset, šestdeset tjil võulõjpani guščic smo meli.«

Ka ste delali s telši olajom? »Štje pugače smo pekli z njim. Z olajom smo bejlili mesto žira. Gda nej bijo eštje pusvejt te smo pa svejtili z olajom. Vzeli smo edno tjitico pa tak smo go v olaj djali, ka aj malo võstudji z ola. Pa tau



ka võstalo smo vužgali, tak smo svejtili, gda nej bijo petroli. Te so eštje bile guščice, zato ka so bile tikvi. Par gauštji smo meli njivo pa telko smo parpauvali, ka smo kumar dumau zvõzili. Zdaj pa sõjca pa divdjačina vse na nikuj deja. Gda smo žito dolapukausili, te smo pa dino (ajdo) nutra pusejali, tak ka njiva nikdar nej bila prazna.«

Kak tau, ka zdaj že pavri ne pauvajo dino? »Zato ka že vrejman nej tašo pa divdjačina bi tü nej njala. Vejš kak dobar kaup smo pekli z dine? Gda dina cvela, te cejla njiva bejla bila. Tak pravijo po spajsa Sančarom, ka gda dina cvela, nutra so zuskakali v njau, zato ka so mislili, ka je voda. Etak v zima lüstvo sploy dostakrat vtjõpodlo. Najprvin smo kukarco lõjpali, potistim guščice pa perdje smo česjali. Dučas, ka v cejløj vesi smo zgutauvili že sprtulejt bila. Te smo eštje mi tü meli gusi pa v vesi v več mejstaj. Dunja smo nadejvali. Bola nika ne drži toplino, kak tista dunja, stera je s perdji nadenjana. Zdaj, če edan den nejga elektrike, kak velka navola je. Prvin pa smo par patrolejki delali. Zdaj če nejga pusvejta, človek ranč võ z rama ne more, zato ka je takši, kak če bi slejpi bijo. Prvin, če človek võ z rama üšo pu drva, nej trbelo pusvejta. Istino, ka

te lüstvo eštje baukše oči melo, kak zdaj. V štjedijnja gora bijo obešani pusvejt na edan cvek, pa par tistoma smo kukarco lõjpali skur du zranka. Tau bi zdaj že nej šlau. Zato, ka vsakši v fabriko odi delat, zazranka rano mora na bus titi. Pa če bi ma nej trbelo na bus titi, leko ka te tü bi nej üšo. Mi, gda smo že vekši mlajši bili, z materjov pa z očov vret smo šli. Vaseli smo bili, ka leko demo. Mladina te eštje bola duma bila, kak zdaj. Nej smo se mogli tadala včiti, ka bi se vönävčili za eto ali za tau, tak kak sin Joži pa hči Erži. Zaman se je stoj dobro včijo, če pejnaz nej bilau, ka bi se tadala leko včijo. Vsakši duma austò pa pumago starišom pri pavarskom deli. Pa sledkar, gda sam se oženila, mi smo tü tadala vertivali kak starištje. Človek te nej mogo parbirati. Zato, ka delo v fabriki nej smo dobili. Sledkar pa, gda vse dola trbelo davati, delati smo mogli, če smo steli ali nej. Drudjim smo delali, ranč nej sami sebi. Bilau tak, ka slabo je bilau vrejmen pa tjõjpiti smo mogli kromča ali ranč masau, aj dola leko damo. Par mlatidvi edan človek tam stau par mašini pa što, tjelko žaklov smo dobili, nej ka bi je znorili. Tisti cajt brezi volé smo delali, zato ka vedli smo, če več parpauvamo, več nam trbej doladati. Davetdasetoga na srečo težko, dapa nutra sam prišo v kosini fabriko,« pravi gazda. »Dapa samo tak, če sam prejdjnoma malo eto pa tau neso. Sprvuga eštje nej bijo bus, te sam z biciklinom odo delat. Ranč tak, kak tiste žene, stere so v židano fabriko odle delat.« »Dja sam furt duma bila,« pravi žena. »Mauž v fabriko odo, nikak je duma mogo biti z mlajši, pa dela duma tü bilau s kravami pa na njivi.«

Zdaj, gda sta že v penziji, kak se kaj mata? »Delati zdaj tü trbej. Samo telko, ka zdaj nej trbej na bus lateti pa malo sledkar leko stanemo. V štala tri krave stojijo pa nam dajo zavulé delo. Titi tü nikam ne moramo, zato ka krave ne moramo za seuv gnati. Dapa ovak se sploy dobro mava. Nikdar se ne poznava tak, ka sva sama, zato ka z nami živé naš sin Joži pa njegva žena Silvija. Pumalak pet mejsacov star baude naš vnuk, steruga sploy rada mava. Ranč ne vejim, ka bi bilau, če bi sama bila,« pravijo Anuška pa predse dejajo eštje edno prgiško guščice. Samo zdaj vzemam vpamet, kak dougo sam bijo tñj, gda na sto puglednam pa vidim, kak doste guščic so že võulõjpani tačas, ka smo prpuvejdali. Kak dem dumau, si brodim, ka zato v lagvom djeste nika dobro tü. Tej starejši so se navčili nika v tisti lagvi cajtaj, ka mi mladina že ne vejimo: šparati.«

Vkõppobrala Silva Eöry

Uegaki, Chieri, Založba Zala, 2018

HANA HAŠIMOTO, ŠESTA VIOLINA

Hana Hašimoto, šesta violina je zgodba o ljubezni do glasbe in narave, o spominu na lastne korenine, predvsem pa je zgodba o vztrajnosti, veselju, ljubezni in pogumu.

Slikanica spremlja mlado violinistko Hano, ki se pripravlja na Predstavo talentov. Brata se ji posmehujeta in ji govorita, da je šele začela igrati in da zna zaigrati le eno samo noto. Prigovarjata ji, da bo med talentiranimi nastopajočimi čista zguba.

Hana pa se nanju ne ozira in se pri igranju violine opira na spomine na dedka, ki je predavnimi leti igral v simfoničnem orkestru. On jo je navdušil za igranje violine, saj jo je zvok njegovih skladb nežno vabil iz spanca kot vzhajajoče sonce. Dedek jo je



poleti, ko je bila pri njem na počitnicah, naučil igrati nekaj tonov. Na Hanino željo je sedel na verandi in igral skladbo o vrani, ki je s krakanjem klicala svojih sedem mladičev. Ko ga je Hana poslušala, je čutila, kako ji telo drhti od žalosti in sreče.

Dedek pa je iz violine izvabljal tudi glasove, ki so se slišali, kot bi cvrčali črčki, ki jih je Hana zavzeto iskala med visoko travo. Z brenkanjem po strunah je posnemal zvok dežnih kapelj na dežniku. Ko pa so se zvečer prikazale prve kresnice, je dedek tkal melodijo, ob kateri se je zdelo, kot da bi spodbudila kresnice, da so zaplesale visoko in iskriivo kot nikoli prej.

Vse to je spodbudilo Hano, da se je prijavila na tekmovanje talentov in tam nastopila tako, kot je vedela in znala. Kljub pomanjkanju znanja se je na odru spomnila na dedka, ki jo je učil, da moramo zmeraj dati vse od sebe.

Tako je pred nastopom pogledala občinstvo in rekla: »To je melodija vrane, ki kliče svoje mladičke,« ter zaigrala tri vreščče tone. »To je zvok sosedove mačke ponoči.« Z lokom je podrgnila po strunah in violina je zastokala kot v glasnem protestu.

»In to so zvoki dežnih kapelj na dežniku.« Hana je povlekla po strunah, da je zvenelo kot plonk-plonk-plonk. Potem je zaigrala še tone, ki so spominjali na mukanje krav, cviljenje mišk in brenčanje čebel.

In na koncu je občinstvu dejala, da je to njen način igranja violine. Tako je na najlepši način ohranila spomin na dedka.

Pripravila Jana Balažič,

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

Po božiču

»Bodimo torej boljši
in upajmo neomajno,
pa ne samo decembra,«

piše v eni od svojih pesmi Gyula Juhász. Upam, da mi pesnik oprostí slabi prevod.

Zakaj sem se odločila, da svojih zgodb ne zadržim v sebi?

V zadnjem času se pogosto vozim z avtobusom, vlakom. Na teh



poteh so me večkrat dosegla prijetna presenečenja. Z nekaterimi z veseljem seznanim spoštovane bralce.

- Morala sem v bolnišnico. Po pregledu mojih dokumentov pravi administratorka: »Pospremila vas bom na vaše mesto.« In ko vidi moje slabe stopaje, vzame kovček iz mojih rok in reče: »Meni bo to šlo lažje.«

- Od hčerke sva se z možem pripeljala iz Győra in šla na avtobus s prtljago. Takrat še niso vozili moderni avtobusi, ki imajo kame-ro in se šofer lahko ustavi samo na postaji. Šofer, moj nekdanji učenec Jože Škaper, se je, ko naju je videl z veliko prtljago, ustavil pri naši hiši, da sva lahko izstopila in nama ni bilo treba vlačiti težke prtljage. Ker se večkrat voziva z avtobusom, vidim, da pomaga vsakemu, če ima kakšne težave. Zelo sem ponosna nanj!

- Pred prazniki sem morala iti nakupovat. Posrečilo se mi je kupiti kar precej stvari. Tako sem imela dve težki torbi in ko je bilo treba stopiti na avtobus, mi ni šlo. Ko je šofer to videl, je skočil iz svoje kabine in vzel torbi iz mojih rok. Vprašal me je, kam hočem sesti, in mi dal vrečke na tisto mesto. To je bil mlad šofer, ga ne poznam. S tem avtobusom vozi dijake, udeležen je tudi v javnem prometu. Zelo sem mu hvaležna. Upam, da ga kateri od bralcev pozna in ga seznani o moji hvaležnosti.

Pišem o treh prilikah in upam, da to niso bele vrane. Zato sem začela s pesmijo: »Bodimo torej boljši.«

Upam, da želi v novem letu vsak postati malo boljši. In želim nam vsem, da se nam ta želja uresniči.

Erika Glanz



... DO MADŽARSKE

Reševalci in gasilci veliko
delali med prazniki

Po podatkih državne reševalne službe so jih med božičnimi prazniki poklicali približno desetstisočkrat, kar je za 15 odstotkov več kot v navadnih dnevih. V času praznikov je bilo po vsej državi v službi 1200 reševalcev, ki so ob navadnih primerih (slabost ali slabo počutje zaradi nenavadnega vremena) reševali ljudi tudi zaradi zastrupitve z ogljikovim dioksidom, veliko je bilo tudi prometnih nesreč in požarov. Gasilce so zaradi požarov v stanovanjih ali družinskih hišah alarmirali 104-krat, več kot 350-krat pa so pomagali pri tehničnem reševanju ob drugih nesrečah. V požarih je bilo v teh treh dnevih popolnoma uničenih 8 hiš ali stanovanj, iz katerih so evakuirali 27 ljudi. V požarih sta življenje zgubila dva človeka. Gasilci so pomagali tudi pri reševanju živali, v enem primeru so konja potegnili iz blata, v drugem pa rešili psa, ki je padel v vodnjak.

Strankarski barometer

Ne glede na to, kaj se je dogajalo v letu 2023, v vrstnem redu strank na strankarskem barometru ni bilo večjih sprememb, je ugotavljal politični analitik Inštituta Republik. Čeprav je za nekaj odstotkov padla popularnost vladnih strank, FIDESZ-a in krčanskih demokratov, ti stranki še zmeraj močno vodita. Padec popularnosti vladnih strank je pripisati temu, da so imeli Madžari lani zaradi visoke inflacije zelo težko leto. Tudi med opozicijo ni večjih sprememb, vodi jo stranka nekdanjega premiera Demokrati forum, presenečenje je le to, da stranka, ki je bila ustanovljena »malo za hec in malo za res« – to kaže tudi njeno ime, torej stranka Pes z dvema repoma – že več mesecev pre-sega prag, potreben za poslanska mesta v parlamentu. Zelo veliko je število neopredeljenih volivcev, skoraj toliko, kot imata pristašev vladni stranki.

SAMO AJ ZDRAVJE MAM

Eržika Gmeindl, po iži Ajdena v Varaši kak je Mária-újfalu živé v ednom velkom rami. Kaulak rama puno sadnoga drejvdja, grauzdja ma, na dvorišči pa en šereg kokauši. Ozark za ramom velka zorana njiva, drve lopau



Eržika Gmeindl ma doma trno lejpo kredenco.

vküpsklajeno, vse v sejnci, vse je tam, gde mora biti. Vidi se, ka gazdija dobro gazdo, bola bi pravo, dobro vertinjo ma, eden moški bi nej mogo vekši red meti.

- *Eržika, gda ste odišli od dauma, iz Števanovec?*

»Leta 1974, sedemdvajstoga aprila, gda sem se oženi-
nila.«

- *Zaka ste nej ostali doma v vesi, v Števanovci?*

»Te je tak bilau, ka vsikši je bola v Varaš ušo, zato ka bola skrjej si emo delo, nej se je trbelo z busom voziti pa dosta ležej si leko tam žejvo. Dja sem v židano fabriki delala, gda sem petnajset lejt stara bejla, te sem že jacquard tkalka bejla. Do leta 1992 sem že goraprejšla cejlak do delavnega mesta kontrola, vsevküp dvadvajsti lejt sem delala v židanoj fabriki. Te sem odišla, goraprajla, gda so mi prajli, ka leko dem za bautošico.«

- *Gde ste bili bautošica?*

»Potejm sem v Magyarlak üšla v bauto za bautošico, zato ka sem dja vözopodla trgovsko srednjo šaulo pa računalniški tečaj tü. Vse-
vtjüp dvanajset lejt sem delala tam. Mena se je fejt vidlo, dobro je bilau tam,

naprej v dvauri mam, dja sem tak, če edna posena ali če go vö trbej vsejči, te dja namesto tiste tri nazaj posadim. Telko grauzdja mam, ka sem letos dvejstau litra vina dobila. Dobro vino mam, zato ka dja sem vse zrnje, po ednoma, z rokauv dolapobrala.«

- *Dosta kokauši mate, tau vse za svoj tau?*

»Najbola za djajca je držim, mesau pa za svoj tau. Gnes tö kokošeče pečene djetra mam za obed s tjöjanimi kromči, dja tau fejt rada mam. Djajca odavam, zdaj so staudeset odnesli, veltja za osemdeset, menša pa za petdeset forintov, stere so djarice znesle.«

- *Zaka mate vse puno količov na dvorišči z rdeči-mi pantlikami?*

»Zavolo djastrikov tau delam, ovak se že ne morem braniti, tej vragauvge mi vse kokauši odnesejo. Prejšnji keden mi je edno pa bujo, vidiš, tam pod drejvov še zdaj je vse bejlo od



Eržika Gmeindl živé v velkom rami v Varaši.

rama pelo, sem vido, ka na dvauri puno kokauši, dosta sadja mate, grauzdje, velko obdelano nji-
vo. Tašo človek že po va-saj ne vidi, spoj pa tam, gde sama ženska živé.

»Šestnajset drejv samo tøj

perdja. Tøj pri mana trdje fele djastriki so, eden, steri ftiče vtjüper bere, eden taši velki, steri divdje zavce, pa te menši, taši črn, steri se nizko nosi, steri se kamakoli nutravdari, te je, steri moje kokauši kola.

Tau zato vejn tak dobro, ka mam edne knjige, gde so vsi djastriki notra, steri pri nas živejo.«

- *Tak vidim, ka delo mate*



Mala Eržika, gda je mejla prvo spauved.

zavole, cejlo leto.

»Kaulak rama tak poma-lek cejlo leto leko delaš, zdaj se ranč listje stejla vtjüprabliti, depa ne morem, zato, ka vse je mokro. Kak vidiš, veltji ram mam, tauga nalagati pa pucati je tü nej malo delo. Mam plin tö, depa če nej mujs, te bola z drvami nalagam, té so tö nej fal, depa so še itak falejša kak plin. Dja drva tjüpöjvam, zato ka mena se ne splača, ka bi svojo gauštjo sekala tak, ka vse moram plačati, kak sejkanje tak tistoga, steri mi domau pripela. Zdaj že menje drv mi trbej pa za elektriško že tü menje plačüvam, zato ka sem si dala narediti sončne kolektorje pa zdaj tej mi segrevajo bojler pa pufer rezervoar.«

- *Kelko drv nücate za edno zimau?*
»Zdaj sem štiridvajsti mejtrov tjöjpila pa dala vtjüpozagati, za tau sem osemdeset djezero forin-

tov plačala. Menje so prosili, depa telko sem dala, zato ka sem rada bejla, ka so prišli pa so mi naredli.

Gnesden delavca že za pejnaze ne najdeš.

Te drva sem vse sama s talidjami nutrazvozila pa vtjüpsklala.«

- *Zdaj konca leta, če malo nazajmi-slite, kakšno leto je bilau za vas?*

»Če pauv gledam, je slabo bilau, zavolo dosta deža, lük ka je lejpi bejo, drugo trno nej. Zdravdje tak kak je bilau, če sem nej ladala, te sem dolalegla pa sem malo počivala, tau

je tak, gda stari grataš. Tau leto so cejne fejt goraše, tau bi nej bejla baja, če bi kak plače tak penzije bola vekše bile. Ka misliš, gda štirideset delavni lejtj maš pa za tau stautresti djezero forintov penzije dobiš. Ka leko s tauga tjöjpiš, parkrat v bauto deš pa ti nika ne ostane.«

- *Nej ste si zmišlaval, ka bi te ram odali pa bi v menši ram šli?*

»Nej, vejš, kelko sem dja na taum rami delala, ka sem se mantrala, kelko patauna, cügla sem goraznosila... Gde vsikši kaut poznam, kak bi ga te leko odala? Nej bi mogla gledati, če bi ga odala pa bi se tü mimo pelala pa vidla, ka nekak drügi žive v njem.«

- *Ka čakate od toga leta, od leta 2024?*

»Nika drügo nej, samo gospodni Baug aj mi zdravdje da, te že nika baude.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Najstarejša slovenska ribiška ves njoj pravijo. Tam se je vse začnol po pomalek po vsej slovenski vesnicaj skrak maurdja je tadale šlau. Skrak

maurdji sta gnako stariva. Prejk 1000 lejt ta tradicija živé. Točkar smo od slovenskoga maurdja neka napisali. Gda v dokumen-

Za Križ pa vse druge slovenske vesnice skrak maurdja vala, ka so nej ranč vcejlak skrak njega. Kak bi prajli, une više maurdja živejo. Ranč Križ si je najvišise svoje mesto najšo. 200 mejterov više od maurdja živé. Doj do njega pa so se ribičke po vauski potaj spiščavali, stere so eške gnesden nut v skalo vrezane.

Vse pa se za Slovence skrak maurdja leta 1920 vömini, velka diplomacija cejlo krajino Talanom tadala. Že smo od fašistični band pisali, ka vse so delale. Zvün toga pa je talanska država velko brigo mejla, aj Slovenci na svojoj grüdi ne ostanejo. Od toga nam življenska pripovejst pisatela pa pesnika pripovejda, steri se je daleč fkraj od vesi svoji starišov naraudo.

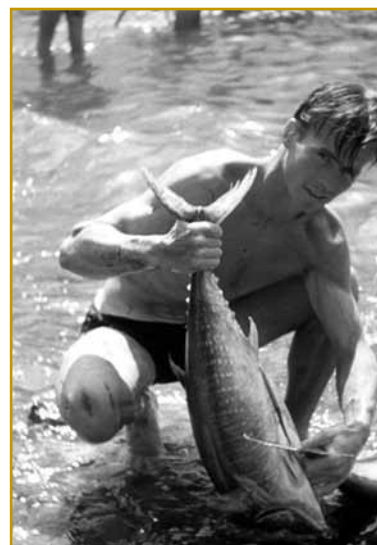
Držina Kravos se je nej vtopila v maurdji talanske rejči. Marko je po viski šaulaj zmejs med svojimi Slovenca mi na Talanskem velko delo obedo. Biu je profesor na slovenskoj univerzi v Trsti, novine je vödavo pa vnauge druge funkcije v kulturi je prejkzeu. Zaprav, eške gnesden brezi dela ne more biti. Kak vögleda, je Marko Kravos korenje svoji starišov nej tapozabo. Gdakoli je čas emo, je do maurdja šau pa tam ribičom pomago.

Zvün našoga Markona je Križ eške druge poznane Slovence dau. Brata Košuta sta v mladi lejtaj gvüšno skrak maurdja ojdla. Starejši pa že pokojni Karlo Košuta je v operi bariton spejvo. Mlajši Miroslav Košuta je pisatel, delo je kak novinar, dramaturg pa eške dosta bi se najšlo, kama je njegvi talent visko gorsejgno. Gnako kak Marko je tö un velke na-

grade za svoje delo daubo. Ka bi nej samo spejvali pa pisali, eške neka zozidati tr-

Križa prišlo, se na rejci leko vidi. Nisterni pa so vedli s svojim delom dobro prislütiti, po tejm pa pejneze eške baukše obrnauti. Nisterni so nebesko bogati gratali, ka eške gnesden je niške ne more dojzgrabiti. Od nikšni tajkunov ne pripovejdamo, od lidi, steri so s svojo trdo glavau pa flajsnimi rokami tadale šli, dokejc se njim je nej želenje spunilo. Od tej lidaj pa njive erbije mo drgauč pripovejdali, gda mo znauva pripovejsti o slovenski krajinaj leko šteli.

(Kejp na 1. strani: Marko Kravos se je leta 1943 v malom varaši Montecalvo vcejlak na talanskem



Mladi Marko Kravos je zmejs med študejranjom domau prišo pa na velke vedo pomoči, ka se je delo bole brž zgotovilo. Na srečo so tau fotografijo v Ribiškom muzeji Križ najšli, ka nas leko ta v lejta po 1950 odpela. Ka se je s tau ribo tuno zgodilo pa v muzeji nika ne vejo prajti.

bej. Za tau je pokojni Viktor Sulčič brigo emo. Iz Križa je v bejli svejt odišo pa za arhitekta se je vönavčo. Največ je v Argenitini delo pa trno

djugi naraudo. Njegva cejla držina je v najvekšoj nevauli spod fašistov slovenska ostanola. Glavaške so tau nej radi vi-



V muzeji - Ribiški muzej tržaškega Primorja - leko cejlo zgodovino nin od leta 800 pa skur do gnes vidimo, se z njau srečamo. Vse od Trsta pa gor na sever do slejgnje slovenske vesi se je na velke na maurdje po ribe ojdlo. Zaprav, tau je od nji kriij biu.

slovenskoga maurdja, sterga je po prvoj velkoj bojni Italija dobila. Vesi se vcejlak prausno Križ pravi.

Od Križa na veliko maurdje

Ves ménje Križ že od davnik ma, Talani so ga v Santa

te poglednemo, leko neka trno interesantnoga najdemo; po regulaj iz leta 1835 je cejla obala z maurdjom vred samo od slovenski ribičov pa od nikoga drugoga nej. Eno morsko miljo nut v maurdje je ta njiva pravica segala. Če bole po domanje



Skale se doj v maurdje spiščavajo, kak bi je neka s tapačo fkeraj vseko. Zar za tejm raubom so si Slovenci že davnik nazaj svoje vesnice naprajli. Kak povejdano, doj do maurdja je žmetna pa duga paut bila. Kak pa je ribe bilau gornosiiti, od toga v muzeji piše. Cejle držine so ojdile pomagat. Tam so je tadale v vekše varaše »transportejrali« tö. Ne velke pa so je v Trst na čunaklinaj vozili.

Croce ali Sveti Križ prekrstili. Za domanje Slovence je vsigdar Križ biu pa je tak ostanolo tö. Leko povejmo, ka ménje pa ribičija na

povejmo, tau 1862 mejtera pride. Té dokument leko v Ribiškom muzeji Križ najdemo, zvün toga pa eške dosta drugoga tö.



Miranda Caharija se je leta 1942 v Križi narodila. Že kak mlada je velki talent pokazala. Potejm je študejrala balet, za igralko v Ljubljani se je včila. Cejlo svojo profesionalno kariero je v Slovenkom narodnom gledališči Trst ostanola. V vnaugi filma go leko vidimo, v penziji pa eške itak si mer ne najde.

poznani je s svojim delom grato. Najvekši majster je za projektiranje stadionov biu. V Križi 200 mejterov više maurdja gnes 1500 lüdi živé. Inda ji je ménje bilau, depa, kelko poznani je vö iz

dli, cejle držine so tadoj na djug zapovedali transportejrati. Marko je srečo emo, ka držina je nazaj prišla, v svojoj maternoj rejči se je šaulo, študejro.)

Miki Roš

SKAUS MAMINE OČI (ZAHVALA DRUŽINE MARIJE RITUPER)

Če bi tisto soboto znala, ka je nigdar več nemo vidla, bi se pri vrataj še idnauk obrnila. Šla bi do njene postele, v keru je sedela, pa jo prišla za rokau. Še idnauk bi se stisnila k njoj, ka bi jo začutila ob sebi. Če bi tisto soboto znala ... V nedelo vgojno je zazvauno telefon.

»Rada bi vam izrekla sožalje. Vaša mama je gnes vgojno zaspala,« sam čula glas na drugi strani.

Čas se je v tistem trenutki stavo in svejt za nas henjo vrteti. Kak je nega več? Kak je nede več domau? Prve dneve se nam je zdelo, kak če bi se znašli v nekšom čudnom filmi, za šteroga čakamo, ka naj se že idnauk konča, pa de pa vse tak, kak je bilau prle.

Zdaj se je mejsec obrno okauli. Zdaj se pomali začamo zavedati, ka pa nigdar več nede tak, kak je bilau. Navajamo se, ka je njeni stolec pri stauli prazen, ka se ne čuje več klavir, pa ka v kuči nega več njenoga smeja. Navajamo se, ka stojimo pri njenom grobi pa gledamo v svejče, štere gorijo njoj

v spomin. Zdaj se moremo včiti, kak dihati brez nje. Nega je več, zatao vam ne more sama povedati tau, ka vam mo gnes napisala ...

Fala vam za vsa lejpa lejta, štere je lejko preživela z vami, s svojo porabsko familio. Na tau, ka ste jo vzeli za svojo. V srci vas je mejla. In bila ponosna na vas in tau, ka je lejko delala z vami. Zatao, ka je tudi ona vas vzela za svoje. Rada je bila med svojimi Porabci.

Je pa neka, ka ne vejte. Ne vejte, kelkokrat je betežna šla prejk k vam na vaje ali nastop. Pa vam povem zakoj je vseeno nej popistila? Zatao, ka je domau skaus prišla zdrava. Postavili ste jo na noge, bili zdravilo, gda se je slabo počutila.

Ne vejte, kak je skaus, gda je šla prejk, očo poslala v bauto, naj neka küpi za ženskice, s šterimi je mejla vaje. Kak ji je bilau pomembno, ka jih razvaja pa pokaže, ka je mislila na nje. Povem vam tudi tau, ka ji je nigdar nej bilau žmetno oditi k vam v nedelo

ali na praznike. Zatao, ka se je pri vas počutila doma.

In najbolje žmetna odločitev je bila, ka je čas, ka se od vas poslovil. Lejta so napravila svoje, neje



več bila pri močaj, oča pa je tudi že žmetno vozo tak daleč. Ali dokleč je šlo, je ostala z vami. In naj vam povem še tau. Tisto zadnjo soboto, gda smo prišli k njoj, je sedela na posteli pa popejvala madžarsko pesem. Svoje zadnje

vöre je bila nendri tam, gé se je povezala slovenska pa madžarska rejč. Verjetno zatao, ka je rejsan, ka smo pri baugi vsi eno, ena sama familio.

V imeni naše familije se vam zahvaljujem, ka ste našo mamu v takšom številu tudi Porabci prišli pospremit na njeno zadnjo paut. Fala Marjani Sukič in Klari Fodor, ka sta s skupnimi močmi pripravili lejpi poslovilni guč, šteri se je dotekno vsakšoga med prisotnimi. Fala Nikoletta Vajda, ka si bila moja povezava s Porabjom, gda sam vam javila žalostno novico. Fala vam za vse objave v novinaj Porabje, štere ste posvetili njoj v spomin. Fala Zvezi Slovencev na Madžarskem, ka je lejko bila mama telko lejt del porabske familije. In fala vsakšomi posamezniki, šteri nam je izreko sožalje in rejči, štere so pomagale zdraviti naša srca v težkih trenutkaj. Mama, ti pa počivaj v meri pa pazi na vse nas od tam, od kec nega več poti nazaj.

Simona Rituper

Ljudski pevci in godci Gaberski mantraši

Najraje igrajo in pojejo vesele ljudske pesmi

Gaberski mantraši so ljudski pevci in godci, ki ob klasičnih uporabljajo še doma izdelane glasbene inštrumente in kmečko orodje. Čeprav

če ob tem uživajo tudi poslušalci. Ljudski pevci in godci delujejo v okviru Kulturnega društva Zarja Gaberje, vodi pa jih Smiljan Prendl, ki igra har-

ska kitara. Decembra lani so proslavili desetletnico delovanja, na prireditve pa povabili kulturne skupine, s katerimi veliko sodelujejo.

Za njimi je veliko nastopov, pravi Smiljan Prendl, saj so zabavali ljubitelje ljudske glasbe po različnih krajih Slovenije, pa tudi v Avstriji ter na Hrvaškem in Madžarskem: »Ob ljudskih pesmih pojemo še cerkvene. Največ pesmi iz našega repertoarja je v slovenskem, nekaj pa tudi v hrvaškem in madžarskem jeziku. Nastopamo skoraj na vseh prireditvah v domačem kraju, pa tudi na Lendavski trgtavi, festivalu langaša in drugih prireditvah v občini ter na srečanju slovenskih vasi z imenom Gaberje oziroma Gabrije, ki je vsako leto drugje v Sloveniji.« Nastali so iz skupine ljudskih pevcev, ki je delovala v Kulturno-umetniškega društva Zarja

Gaberje. Ti so pred desetimi leti sklenili, da bodo svoje nastope popestrili še z glasbo, dodaja Prendl: »Da bi bilo še

zabavno in zanimivo. Nastope prilagodimo glasbenemu okusu publike. Naše druženje in nastopi res dokazujejo, da sta



Decembra so s prireditvijo zaznamovali desetletnico delovanja. (Foto arhiv Občine Lendava)

beseda mantraši pomeni, da se mantrajo, to je naporno delajo, pa se ob nastopih, kot pravijo sami, niti malo ne mantrajo, ampak ob igranju in petju uživajo, še posebno,

moniko. Drugi člani ob petju igrajo še na kitari, tamburico ter doma izdelana glasbila in kmečko orodje, kot so šejf, grablje in vugaš. Zanimivost je tudi doma narejena basov-



Gaberski mantraši nastopajo z ljudskimi zabavnimi melodijami. (Foto Jože Gabor)

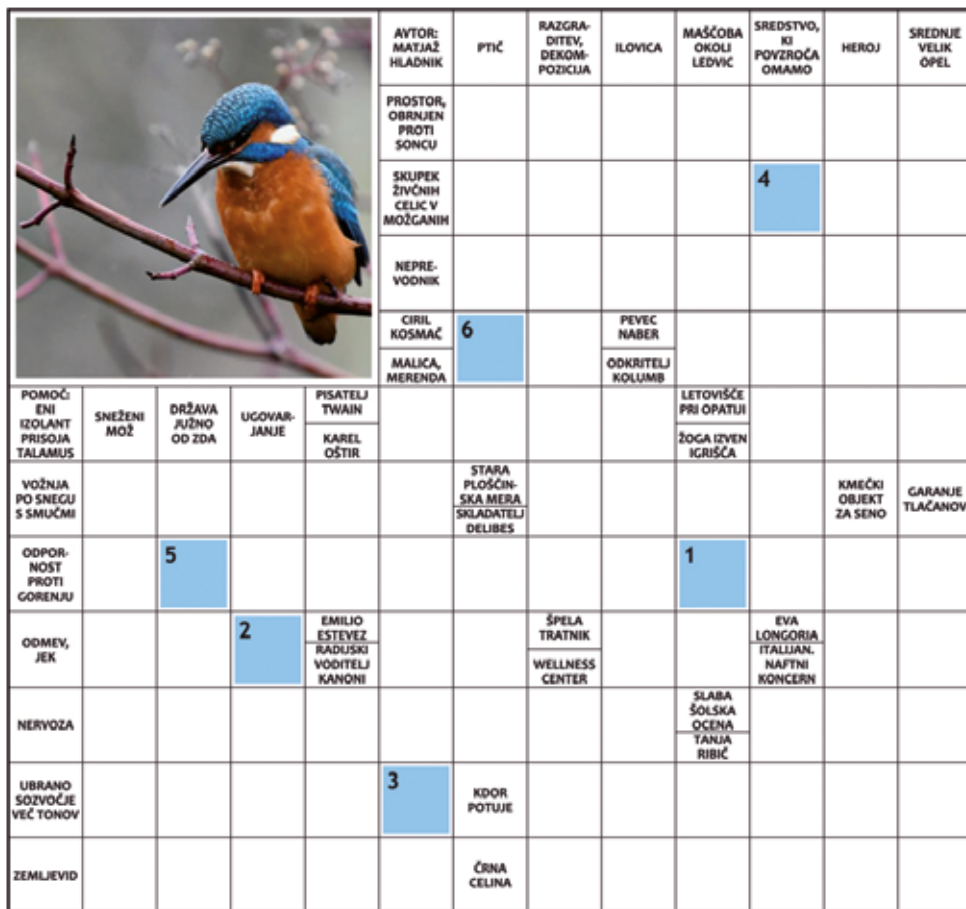
bolj zanimivo, smo vključili še doma izdelane inštrumente in kmečko orodje. Na začetku smo se sicer res nekoliko mantrali, potem pa je bilo nastopati vse lažje, za nas in obiskovalce prireditve pa bolj

smeh in glasba pol zdravja. Gaberski mantraši so znani tudi po tem, da radi nastopajo tudi po uradnem delu prireditve ob druženju.

Jože Gabor

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA



Končna rešitev:

1	2	3	2	4	5	6
---	---	---	---	---	---	---



V četrtek 11. januarja bo oddaja Slovenski utrinki na sporedu TV Slovenija 1 ob 14.30. Ponavljanje magazina bo na sporedu TV Slovenija 3 v nedeljo 14. januarja ob 19.30. Oddajo si lahko kasneje ogledate na spletnem naslovu:

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

	4	7		8	6	9		
					1		8	6
5	8					1		7
		3	2	5		6	7	
7		5				2		4
	2	1		7	3	8		
6		8					1	2
2	5		1					
		4	8	6		7	5	

KRIPTOGRAFSKA MISEL

Ž	1	2		3	4
5	3	4		3	4
7	8	6		5	3
G	9	2		10	9
11	9	5		3	4
7	2	9		10	8
9	5	2		10	9
8	12	4		5	U
4	6	5		7	2
B	4	10		4	11

V kriptografski misli vsaka številka vedno pomeni enako črko.

Vsaka črka se v misli pojavi vsaj dvakrat, za lažje reševanje pa so nekatere črke že vpisane na prava mesta.

Besede so med seboj ločene s prekinjenimi črticami. Reševanje začnite pri krajših besedah, kjer boste zaradi manj možnosti lažje začeli.

Počasi boste s kombiniranjem odkrivali vse več črk, dokler ne boste izpolnili celotnega lika.

Ob pravilni rešitvi boste vodoravno po vrsticah prebrali misel o življenju!



POHOD TREJ KRALOF NA POUTI PO DOLAJ PA BREGAJ V BUDINCIH

SOBOTA, 6. JANUAR 2024, OB 10. URI
PRI VAŠKO-GASILSKEM DOMU BUDINCI (BUDINCI 21)

Pot nas bo od vaško-gasilskega doma Budinci vodila skozi gozd mimo mejnih kamnov do mesta, kjer je nekoč v Budincih stala karavla. Po krajšem postanku se bomo odpravili čez mejo v Porabje, kjer nas bodo v Andovcih pri malem Triglavu pričakali domačini. Po okrepčilu sledi se zadnji del poti do začetne točke pohoda v Budincih, kjer bo topla malica.

Organizatorji prireditve: Kulturno-umetniško društvo Budinci, Občina Šalovci in Porabsko kulturno-turistično društvo Andovci

Zbor pohodnikov: od 9. ure dalje, start pohoda ob 10. uri.

Prijavnina: 10 evrov za odrasle in 8 evrov za dijake in študente. Za mlajše otroke prijavnine ni. Vsak pohodnik prejme toplo malico.

Dolžina poti: 12,4 kilometra

Oprema: pohodniška obutiv in pohodniške palice, nahrbtnik, voda. Zaradi gibanja v obmejnem pasu imejte s sabo osebni dokument.

Prijave: pred začetkom pohoda, za večje skupine pa so zavezane predhodne prijave na damjanca.nemes@gmail.com (040 427 404) ali zido.vendeleg-mall.com (040 583 456).



V PRIČAKOVANJU BOŽIČA



Praznovanje božiča v Monoštru



Ustvarjali otroci iz slovenske skupine Zvezdice



Ustvarjali otroci iz vrtca Sakalovci

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 1174068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je znauva na velke nauta igrala. Nauta Po novem letu boljše bo, stero Tomaž Domicelj na kitaro igra pa spejvle. Nauta je že prejk 30 lejt stara, depa, vüpanje slejgnje premine. Od toga vnauge, vnauge šale gučijo, stero so iz te naute vöprišlo. Ena tak pravi: Vej po nauvom leti baukše bau, samo aj tej 365 dnevov tamine. Ovak pa je zadnje dneve pred svetkami na velke neka drugo naprej prišlo. Zveksöga vsi varaši več ognjemeta nedo meli. Tau, ka bi farbaste rakete pa vse takše



Kaulak 5000 ljudi na Silvestra ma šegau v Soboto priti, ka se zvün gestija pa pijače eške »ognja na nebi« leko včakajo.

ta gor strejlali pa piščavali. Ekologi zatoga volo malo bole so veseli, ka smetke nede kaulakvrat ležalo pa domanja stvar pa ftiči nedo postrašeni. Dva varaša pa dun nešketa »nej« prajti. Prva je metropola Ljubljana, druga pa dosta menjša Sobota gé. Ja, Sobota je skrak Ljubljane stanola, leko s tejm bar za 10 minutov se je kak metropola čütüla.

Ovak pa se je po paunauči na velke petarde metalo, privat so rakete v nebo piščavali. Tau zagnauk eške niške ne more dozapovedati. Se pa civilna društva na velke glasijo, ka tau bi tó trbelo dozapovedati. Vsikšo leto se nej ena nesreča zgodi, ka komi prst ali dva vkraj vtrgne. Zveksöma se tau mlajšom vej zgoditi.

Nazaj na našo nauto, o tejm, kak v nauvon leti baukše bau, stauipmo. Ekonomisti na velke gučijo, ka Slovenija je v leti 2023 trno lagvo obodila. Njena ekonomska situacija že dugo nej tak lagvo vögliedala. Zaprav, ta vlada je v ekonomiji malo zablaidila, za tau pozvani na velke gučijo. V skur istoj minuti pa je EU Sloveniji nauvi pau milijarde evronov dala, ka svojo ekonomijo vözvračü. Nika pa je velkomni bautoši Tuš nej pomaglo. V soboto so v vsej njegvi bautaj štrajkali. V soboto, gda lidge eške slejgen den v leti si leko kaj küpijo. Ženske v bautaj škejo meti takšo plačo, kak minimalna plača v Sloveniji mora biti. Depa, njivi prejgen tau nej škeu spuniti. Štrajkali so v bautaj, samo nika se je nej moglo küpiti. Vsi pa vejmo, kelko za svetek lidge v bautaj pejnez tamnjajo. Tuš velki kvar ma, bautošice pa batoške se v tejm leti 2024 za svoje plače tadale bojnajo. Sto kračišo potegne, de se eške vidlo. Zatoga volo tó, ka Tuš šké eške vekši bautoš prejkvzeti. Mirko Tuš je eške nej dugo nazaj najbole bogati Slovenec biu. Nisterne njegve firme so že drugo ménje daubile, supermarketi pa se tó bole opotečejo, kak pa stabilno stodjijo.

Niške pa se na smučaj ne smej opotejkati. V smučarski centraj policajge fudati davajo, štrajfi so ranč nej mali. Tau pa eške nej vse! Slovenskim policajom do policajge iz Hrvaške pomagali. Vnaugi Hrvati ojdijo v Slovenijo smučat. Zatoga volo so v takšo akcijo šli, ka do je razmeli, če kaj naupek de šlau. Vse vredi, depa, gda se stoj v Austriji na smučaj dojpíščava? Tam gvüšno se samo nemški guči pa nikak ovak nej.

Naš Srebrni brejg je za Silvestra na gnakom mesti biu, kak že stau pa stau gezero lejt. Pa tam ostane eške po tejm, gda se že dugo nede popejvalo Vej po nauvom leti baukše bau.

Miki Roš